

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกรอบการประเมินตามสภาพจริง สร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง ประเมินผลการเรียนรู้สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียน และหาคุณภาพของเครื่องมือในด้านความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเมืองทอง(วิระประชานุสรณ์) อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 19 คน โดยมีขั้นตอนในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. กรอบการประเมินตามสภาพจริง ดำเนินการสร้างโดยกำหนดโครงสร้างของกรอบซึ่งประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ชิ้นงาน และการประเมินผล จากนั้นนำกรอบการประเมินตามสภาพจริงทั้ง 19 กรอบ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาโพธิ์ ตำบลนาโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อปรับปรุงกรอบการประเมินตามสภาพจริง ก่อนนำไปใช้จริงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเมืองทอง (วิระประชานุสรณ์) อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาโพธิ์ ตำบลนาโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างกรอบการประเมินตามสภาพจริง ในการวิจัยครั้งนี้สามารถสร้างกรอบการประเมินตามสภาพจริง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 19 กรอบ เวลา 19 ชั่วโมง

2. คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง

- 2.1 กรอบการประเมินตามสภาพจริง มีคะแนนความเหมาะสมซึ่งให้โดยผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3.83 ถึง 4.50 ซึ่งแปลว่า กรอบการประเมินตามสภาพจริงมีความเหมาะสมในระดับมาก และคะแนนเฉลี่ยรวมทุกกรอบเท่ากับ 4.13 แปลว่ากรอบการประเมินตามสภาพจริงมีความเหมาะสมมากในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

2.2 แบบทดสอบ

2.2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 30 ข้อ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก 0.26 - 0.42 แปลว่า แบบทดสอบรายข้อมีค่าอำนาจจำแนกได้ปานกลาง มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ย 0.27 แปลว่า แบบทดสอบมีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยอยู่ในระดับเล็กน้อย แบบทดสอบรายข้อมีค่าความยาก 0.39 - 0.74 แปลว่า มีค่าความยากอยู่ในระดับค่อนข้างยากถึงค่อนข้างง่าย และมีค่าความยาก เฉลี่ย 0.59 แปลว่า มีค่าความยากใน ระดับปานกลาง

2.2.2 แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 20 ข้อ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก 0.21 - 0.42 แปลว่า มีค่าอำนาจจำแนกได้เล็กน้อยถึงปานกลาง มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ย 0.28 แปลว่ามีค่าอำนาจจำแนกได้เล็กน้อย แบบวัดรายข้อมีค่าความยาก 0.42 - 0.74 แปลว่า แบบวัดรายข้อ ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างง่าย ค่าความยากเฉลี่ย เท่ากับ 0.58 แปลว่า มีความยากในระดับปานกลาง

2.3 แบบประเมินและแบบสังเกต

2.3.1 แบบประเมินการนำเสนอรายงานผลการทดลอง/การทำกิจกรรม และเกณฑ์ การประเมิน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.80 และมีค่าดัชนีความเห็นพ้องของผู้ประเมิน (RAI) เท่ากับ 0.96 แปลว่า แบบประเมินการนำเสนอรายงานผลการทำกิจกรรมและเกณฑ์การประเมิน มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการประเมินตามสภาพจริงได้

2.3.2 แบบสังเกตความสนใจ ความตั้งใจ และการร่วมกิจกรรมในการเรียนและเกณฑ์ การประเมิน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.80 และมีค่าดัชนีความเห็นพ้องของผู้ประเมิน (RAI) เท่ากับ 0.97 แปลว่า แบบสังเกตความสนใจ ความตั้งใจ และความรับผิดชอบในการเรียนและ เกณฑ์การประเมินมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการประเมินตามสภาพจริงได้

2.4 แบบประเมินชิ้นงาน

2.4.1 แบบประเมินผังความคิดและเกณฑ์การประเมิน พบว่า มีค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.80 และมีค่าดัชนีความเห็นพ้องของผู้ประเมิน (RAI) เท่ากับ 0.89 แปลว่า แบบประเมินผังความคิดและเกณฑ์การประเมินมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการประเมินผังความคิด ได้

2.4.2 แบบประเมินใบบันทึกกิจกรรมและเกณฑ์การประเมิน พบว่า มีค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.80 และมีค่าดัชนีความเห็นพ้องของผู้ประเมิน (RAI) เท่ากับ 0.89 แปลว่า แบบประเมินใบบันทึกกิจกรรมและเกณฑ์การประเมินมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการประเมิน ใบบันทึกกิจกรรมได้

3. ผลการประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยการประเมินตาม สภาพจริง เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม พบว่า นักเรียนได้ระดับผลการเรียนรวม ระดับผลการเรียน 4

จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 52.63 ระดับผลการเรียน 3 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 42.11 และระดับผลการเรียน 2 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26

อภิปรายผล

1. เมื่อนำกรอบการประเมินไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ พบว่าทำให้นักเรียนกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมและการทดลองเป็นอย่างมาก เพราะต้องมีการนำเสนอรายงานผลการทดลอง/การทำกิจกรรมทุกกิจกรรม นักเรียนมีการสืบค้นข้อมูล ทำการทดลอง และทำกิจกรรมด้วยความสนใจ ตั้งใจ และรับผิดชอบ ครูเพียงแค่ทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม โดยก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้ง ครูจะทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์ของแต่ละกรอบการประเมิน ชิ้นงานที่นักเรียนต้องทำในแต่ละครั้ง เครื่องมือและเกณฑ์การประเมินผลการเรียนของนักเรียน ซึ่งการแจ้งให้ทราบถึงเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินและเกณฑ์การประเมินซึ่งชัดเจนและครอบคลุม ทำให้นักเรียนมีแนวทางที่ชัดเจนในการทำชิ้นงานแต่ละครั้ง การที่ครูได้มีการตอบสนองเป็นคะแนนประเมินต่อชิ้นงานหรือผลงานของนักเรียน รวมถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนครั้งต่อไป โดยไม่ต้องรอไปประเมินในปลายภาคเรียน ด้วยการสอบนั้น ทำให้นักเรียนมีการปรับปรุงผลงานและพฤติกรรมในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริลักษณ์ ตลาด (2545 : 90) ซึ่งพบว่า การใช้กรอบการประเมินตามสภาพจริงนั้นส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งตัวผู้เรียนและผู้สอน โดยที่ผู้สอนนั้นมีการปรับลดบทบาทของตนเองลงอย่างมาก ในขณะที่ผู้เรียนมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น จนพบว่า นักเรียนได้กลายเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ในชั้นเรียน และมีอิสระในการเรียนมากขึ้น ซึ่งที่เป็นอย่างนี้ เป็นผลมาจากในการสร้างกรอบการประเมินผลตามสภาพจริงประกอบการเรียนรู้แบบสืบเสาะ ได้รับการเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา การตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านการสอน วิทยาศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จึงทำให้กรอบการประเมินตามสภาพจริงได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ว่าได้มีความเหมาะสมในระดับมาก ในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ เมื่อได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้นำกรอบการประเมินตามสภาพจริงไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแบบคู่ขนานห่างกัน 1 สัปดาห์ จึงทำให้งิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะประกอบประเมินตามสภาพจริงเป็นไปอย่างราบรื่น และมีความเหมาะสมในการนำไปจัดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมในการนำไปใช้วัดและประเมินผลตามสภาพจริง การประเมินไม่ต้องใช้เวลามากเกินไปแม้จะมีนักเรียนจำนวนมาก เพราะมีจำนวนระดับคะแนนที่เหมาะสม มีเกณฑ์การใช้คะแนนที่ละเอียดชัดเจน ซึ่งที่เป็น

เช่นนี้ เพราะกระบวนการสร้างเครื่องมือมีการแก้ไขปรับปรุงในหลายขั้นตอน ทั้งจากอาจารย์ที่เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน จนผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เห็นสอดคล้องกันว่า เป็นแบบประเมินและเกณฑ์การประเมินสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสร้างแบบประเมิน และเมื่อนำมาทดลองใช้จึงมีค่าความเห็นพ้องของผู้ประเมิน (RAI) อยู่ในระดับสูง

3. การประเมินตามสภาพจริง ใช้การวัดผลหลากหลายวิธี เช่น การประเมินพฤติกรรมความตั้งใจ ความสนใจ และความรับผิดชอบในการเรียน การประเมินชิ้นงานการประเมินผลการนำเสนอผลการทดลอง/การทำกิจกรรม ที่ผู้วิจัยใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้ มีการแจ้งผลการประเมิน และเสนอแนะแนวทาง การปรับปรุงแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล และได้ทำอย่างต่อเนื่อง เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับ นอกจากจะเป็นการเก็บข้อมูลจริงที่แสดงถึงความสามารถที่ผู้เรียนมีอยู่ ยังเป็นการเสริมแรงที่ดี ชูใจให้ผู้เรียนสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน และพัฒนาความสามารถอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บัญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2547 : 67) ที่สรุปว่าการประเมินตามสภาพจริง เป็นวิธีการประเมินการปฏิบัติที่มีรูปแบบที่เอื้ออำนวย และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกและแสวงหาความรู้ความสามารถ และการปฏิบัติได้อย่างแท้จริง โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศที่หลากหลายต่อเนื่องสะท้อนภาพที่เป็นจริงของผู้เรียน

4. ผลการประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยการประเมินตามสภาพจริงพบว่า นักเรียนมีผลการเรียนโดยรวมดีขึ้น เมื่อเทียบกับคะแนนจากการสอบเพียงอย่างเดียว การตอบสนองต่อชิ้นงานหรือพฤติกรรมของนักเรียน โดยทันที เป็นเสมือนแรงที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ภายในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น กังวลเกี่ยวกับการสอบลดลง และเนื่องจากนักเรียนต้องนำเสนอผลการทดลอง/การทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียน คนละ 4 ครั้ง ทำให้นักเรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมนั้นด้วยตนเอง จนทำให้เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงการทำชิ้นงานในแต่ละครั้ง เป็นการทบทวนความรู้ที่นักเรียนได้รับการทดลองและทำกิจกรรม จึงทำให้เกิดความคงทนของความรู้ นอกจากนี้ คุณลักษณะและพฤติกรรมในการเรียนที่เกิดจากการประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการต่าง ๆ นั้นสอดคล้องกับผลคะแนนจากการทดสอบของนักเรียนเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำได้ทั้งหมด สอดคล้องกับ สิริลักษณ์ ตลาด (2545 : 92) ที่พบว่านักเรียนมีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ ร้อยละ 94.74 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดี ซึ่งเนื่องมาจากการประเมินตามสภาพจริงได้มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ปฏิบัติ ได้คิดเอง ได้สรุปข้อความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีความหมายต่อนักเรียนและสามารถประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของนักเรียนได้ ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ได้เรียนรู้และสามารถจดจำเรื่องที่เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวเป็นการสนับสนุนว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ประกอบการประเมินตามสภาพจริง ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีลักษณะการทำงานแบบมีส่วนร่วมเป็น อย่างดี ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงประเมินควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการวัดที่หลากหลายวิธีการ ทำให้ได้ข้อมูล สารสนเทศ ที่ใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับให้กลับผู้เรียน อย่างสม่ำเสมอ จะช่วยสะท้อนผลการพัฒนาการเรียนรู้ที่ส่งเสริมลักษณะการทำงานแบบมีส่วนร่วมของ ผู้เรียนได้ด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญเชิด ภิญโญนนท์พงษ์ (2547 : 67) ที่สรุปว่า การประเมิน ตามสภาพจริง เป็นวิธีการประเมินการปฏิบัติที่มีรูปแบบเอื้ออำนวย และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกและ แสดงความรู้ความสามารถ ความรู้สึก และการปฏิบัติได้อย่างแท้จริง โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศที่ หลากหลายต่อเนื่อง สะท้อนภาพที่เป็นจริงของผู้เรียน และ ส. วาสนา ประवालพุกษ์ และคณะ (2543 : 10) ที่สรุปว่า ลักษณะของการประเมินตามสภาพจริง เป็นการเปิด โอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยทำควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอ และมี การสะท้อนกลับตลอดกระบวนการเรียน ทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ แนวคิดของ ทิศนา แจมมณี (2542 : 6 -7) กล่าวว่า “ถ้าผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากแสดง ว่าผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้มาก ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี”

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยพบข้อสังเกตบางประการที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ และการนำไปศึกษาวิจัยต่อดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นกระบวนการที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ในการเรียนรู้ มีวิธีการประเมินที่เปิดเผย โดยใช้วิธีการวัดที่หลากหลาย ทำให้ทราบข้อมูลสารสนเทศ ของนักเรียนเป็นอย่างดี เหมาะสมกับลักษณะของวิชาวิทยาศาสตร์ ที่มีการทดลองและปฏิบัติด้วย ตนเอง ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ควรควรใช้การประเมินตามสภาพจริง เพราะสามารถประเมินพฤติกรรมการทำงานของผู้เรียนและผลงานจากการปฏิบัติงานและการร่วม กิจกรรมของนักเรียน โดยมีการกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนเพื่อให้เห็นเป้าหมายและกระบวนการศึกษา อย่างแจ่มชัด

1.2 ในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ โดยวิธีการประเมินตามสภาพจริงควรออกแบบ วิธีการวัดในกระบวนการประเมินตามสภาพจริงให้หลากหลายและสอดคล้อง กับเนื้อหา กิจกรรมการ เรียนรู้ และระดับความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้สะท้อนสภาพจริง ของนักเรียนให้นักเรียนได้ทราบให้

มากที่สุด การกำหนดวิธีการประเมินตามสภาพจริง และการออกแบบเครื่องมือในการประเมิน ควรให้เพียงพอสำหรับผู้ประเมินในการตัดสินใจประเมินผลการเรียน ไม่ควรให้มีวิธีการวัดหรือแบบประเมินมากเกินไป เพราะอาจส่งผลกระทบต่อ

1.3 การออกแบบวิธีการวัดในกระบวนการประเมินตามสภาพจริง ควรพิจารณาใช้วิธีการที่หลากหลายให้สอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และระดับความสามารถ ความสนใจของผู้เรียนประกอบกัน ในแต่ละบทเรียนหรือแต่ละเรื่องของเนื้อหา อาจใช้วิธีการวัดและประเมินไม่เหมือนกัน และต้องพิจารณาด้วยว่า วิธีการวัดและประเมินที่ใช้ต้องไม่มากเกินไป เพราะจะทำให้ผู้เรียนและผู้สอน มีกิจกรรมที่เกิดจากการวัดและการประเมินมาก ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินการไม่ทันตามกำหนด ควรออกแบบให้มีวิธีการวัดและการประเมินตามสภาพจริงที่พอเหมาะทั้งชนิดและวิธีการที่เพียงพอต่อการให้ข้อมูล สารสนเทศ ของการประเมินเพื่อการตัดสินใจเท่านั้น

1.4 การสร้างกรอบการประเมินตามสภาพจริงอาจจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ที่อยู่ในเรื่องเดียวกัน ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับเนื้อหาของแต่ละกลุ่มสาระและระดับชั้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลตามสภาพจริง สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หากต้องการศึกษาในลักษณะของพัฒนาการควรเป็นการศึกษาในระยะยาว เช่น 1 ภาคเรียน เป็นต้น เพราะจะสามารถประเมินผลการเรียนรู้ และสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง และได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนตามปกติ ถ้าครูผู้สอนสามารถประยุกต์ใช้วิธีการดังกล่าว และออกแบบวิธีการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตลอดหลักสูตร จะทำให้เกิดผลดีแก่ผู้เรียน รวมถึงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนดีขึ้นด้วย

2.2 ควรศึกษาเรื่องประสิทธิผลของการประเมินตามสภาพจริงกับจำนวนนักเรียนในแต่ละชั้นเรียน

2.3 ควรทดลองใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงควบคู่กับวิธีการสอนแบบอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ การสอนแบบโครงงาน และวิธีการสอนแบบแก้ปัญหา เพื่อค้นพบวิธีการจัดการเรียนรู้และวิธีการประเมินที่สอดคล้องเหมาะสมต่อไป